

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Мултидимензионална анализа за сиромаштијата во Република Северна Македонија

Емељ Туна

Ана Симоновска

Билјана Петровска-Митревска

26 јули 2022 година

Скопје

„Надминувањето на сиромаштијата не е гест на милосрдие. Тоа е чин на правда. Тоа е заштита на основното човеково право, правото на достоинство и пристоен живот“.

Нелсон Мандела (поранешен претседател на Јужна Африка)

Според дефиницијата на Обединетите Нации, сиромаштијата се дефинирана како:

негирање на избори и можности,

повреда на човечкото достоинство, односно немање доволно средства да го прехраните и да му обезбедите облека на семејството,

немање пристап до училиште или болница.

Тоа значи

несигурност,

немоќ и исклученост на поединци, домаќинства и заедници.

Тоа значи

подложност на насилство и

често подразбира живеење во маргинални или кривки средини,

без пристап до чиста вода или санитарни услов

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Структура на презентацијата

1. Вовед
2. Материјал и метод на работа
3. Резултати
4. Заклучоци

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Позадина на истражувањето

- Децата и младите сочинуваат две третини од сиромашните во светот (644 милиони деца се соочуваат со повеќедимензионална сиромаштија).
- Жените претставуваат исклучително ранлива категорија во повеќето региони
- Околу 70% од луѓето постари од 15 години кои живеат во екстремна сиромаштија немаат пристап до образование или имаат само основно образование.
- **Западен Балкан** – голем број од земјите на ЗБ се на листата на десетте најсиромашни земји во Европа.
- Со 5.888 долари по глава на жител Северна Македонија е рангирана на 6-та позиција.
- Околу 450.000 од населението на Северна Македонија (21,5%) страда од некој вид на сиромаштија.
- Повеќе од 9,1% од населението живее со заработувачка помала од 2 долари дневно, а оваа ситуација е една од главните причини зошто и 600.000 граѓани емигрирале од земјата.

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Цел на истражувањето

- ✓ Целта на истражувањето е да даде приказ на различни аспекти кои што се однесуваат на и ја обликуваат сиромаштијата во Република Северна Македонија

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

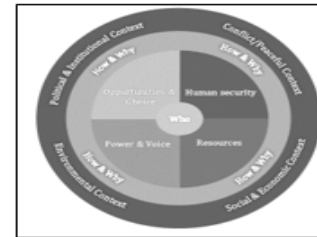

Моделот за анализа на мултидимензионалната сиромаштија

„Мултидимензионална алатка за анализа на сиромаштија“

- Моделот идентификува четири димензии на сиромаштијата
 1. ресурси,
 2. можности и избор,
 3. човечка безбедност и
 4. моќ и глас кои што се меѓусебно поврзани.
- За целите на анализата се користат примарни и секундарни извори на податоци.
 - Теренското истражување (анкетата) е нов пристап кој што ги надополнува и надградува податаците од секундарни извори кои што досега беа база на анализите од овој вид.

Аналитичка алатка за повеќедимензионална сиромаштија – четири димензии на сиромаштија (Инструкции на We Effect програмата)

1. РЕСУРСИ – немањето пристап до, или контрола врз ресурсите кои што се неопходни за одржување на достоинствен животен стандард и подобрување на животот. Ресурсите може да бидат материјални и нематеријални – на пример, *пристоен приход, капитал, пристап до образование/обука, да се поседуваат стручни вештини, да се биде здрав, време и слободно време, општествени и семејни мрежи, брачна состојба и сл.*

2. МОЖНОСТИ И ИЗБОР – можноста да се развијат и/или употребат ресурсите за да се излезе од сиромаштијата. Пристапот до, на пример, *социјалните услуги* (вклучително и достапноста на

услугите), *инфраструктура, капиталот, земјиштето, социјалниот статус*, или пристапот до *природните ресурси*, влијае врз можностите и изборите.

3. МОЌ И ГЛАС – можноста луѓето информирани да ги изразат своите грижи, потреби и праваи да земат учество во одлучувањето за работи што се од нивен интерес. Моќта претставува односен концепт, кој ни овозможува подобро да ги разбереме социо-културните хиерархии и односи, при што родот е еден од таквите концепти, а тука спаѓаат и, на пример, возраста, класата, религијата, етничката припадност, расата/бојата на кожата, способноста/хендикепираноста и сексуалниот идентитет. Зајакнувањето на оние облици на дискриминација што се засноваат на ваквите економски и социо-културни односи може, во оваа смисла, да ја зголеми сиромаштијата на поединецот.

4. ЧОВЕКОВА БЕЗБЕДНОСТ – насилството и небезбедноста ја ограничуваат можноста поединците и групите да ги уживаат своите човекови права и да го најдат излезот од сиромаштијата.

Развоен контекст (надворешен круг):

A. Во **ПОЛИТИЧКИОТ И ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ** спаѓаат формалните институции, владеење на правото и човекови права, но и општествените норми и неформалните институции и структури на моќ.

B. **ЕКОНОМСКИОТ И СОЦИЈАЛНИОТ КОНТЕКСТ** ги вклучуваат пазарниот развој, синџирот на вредности, пристапот до пазарот, Законот за земјиштето, микро-финансирањето (вклучувајќи го и финансирањето на домувањето), осигурувањето, и демографскиот развој во руралните средини.

C. Во **ЕКОЛОШКИОТ КОНТЕКСТ** влегува влијанието од климатските промени (тековно и идно), управување со природните ресурси, води, и управување со отпадот.

D. Во контекстот на **КОНФЛИКТИ И МИР** спаѓаат општествените тензии, кривката, криминалот и насилството, внатрешната и надворешната безбедносна состојба, кои се поврзани со конфликти, но исто така и со економскиот развој и со правдата.

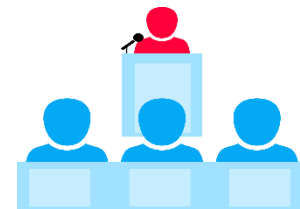
Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Развоен контекст:

Анализа на надворешните опкружувања

Политички и институционален развој

Анализи на развојниот контекст: политички и институционален контекст, економски и социјален контекст, еколошки контекст, конфликт и мирен контекст.

Формални институции, владеење на правото и човекови права, но и општествените норми и неформалните институции и структури на моќ.

- повеќепартиски систем – поларизиран

Според последниот извештај на ЕУ (2021)

5% се во

- Северна Македонија е умерено подготвена во реформата на јавната администрација
- Месту вкупно 259 кандидати за градоначалници, 8% се жени.
- Жените (19%)
Судскиот систем е умерено подготвен за усогласување со правосудниот систем на ЕУ
- Бројот умерено подготвеност и во превенцијата и борбата против корупцијата
- Од неодамна - функционирање на „Клубот на пратенички и меѓупартиските парламентарни групи за млади, ЛГБТИК, лица со попреченост и Роми“.

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Економски и социјален контекст

Пазарниот развој, синџирот на вредности, пристапот до пазарот, Законот за земјиштето, микро-финансирањето (вклучувајќи го и финансирањето на домувањето), осигурувањето, и демографскиот развој во руралните средини.

Новонастанатата ситуација со Руско-Украинската војна веќе доведе до сериозни нарушувања на макроекономските текови.

Во моментот сме сведоци на општ пораст на цените и се очекува уште поголем пораст на инфлацијата, а со тоа и пораст на сиромаштијата во земјата.

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Можности за еднаков пристап на жените и младите

Пазарниот развој, синџирот на вредности, пристапот до пазарот, Законот за земјиштето, микро-финансирањето (вклучувајќи го и финансирањето на домувањето), осигурувањето, и демографскиот развој во руралните средини.

- **Пазарот на трудот** во Северна Македонија доживеа сериозно нарушување за време на КОВИД-19 кризата, но стапката на невработеност сепак бележи намалување од 17,4% во 2019 година на 16,6% во 2020 година и 16% во 2021 година
 - Невработеноста кај младите останува висока
 - Жените и младите особено изложени на проблемот на невработеност и неактивност, слично како и лицата со попреченост и нискоквалификуваните работници.
 - Околу 80% од невработените се долгорочно невработени
- ✓ **Дел во анализата посветен на демографски развој во руралните средини**

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

ЕКОЛОШКИ КОНТЕКСТ

Влијанието од климатските промени (тековно и идно), управување со природните ресурси, води, и управување со отпадот

- ❖ Последната декада од 20 век и почетокот на 21 век во климатски контекст се најтоплите периоди во целиот свет.
- ❖ Тоа се и најспецифичните периоди од временски и климатски аспект и во С. Македонија

Одржливо управување со природните ресурси - предизвиците во однос на животната средина се загадувањето на воздухот од металуршките погони; Скопје и поголемите градови - сериозни проблеми со загадувањето на воздухот.

✓ Донесени се збир на закони за управување со отпад и посебни текови на отпад што ги инкорпорираат принципите на циркуларна економија

Климатски промени – зголемување на температурата на воздухот и генерален тренд на намалување на врнежите.

- Земјоделското производство најчувствително на клима (земјите како РСМ со поголеми ризици од климатски промени)
- Продолжување на вегетацискиот период
- Стратешката и законодавната рамка не е прилагодена на стратешките цели на ЕУ кои произлегуваат од Европскиот зелен договор.
- Законот за климатски промени е во рана фаза на подготовка. Усогласувањето на правната рамка со правото на ЕУ останува ниско, а човечките и финансиските ресурси се многу ограничени

Контекст на конфликт и мир

Општествените тензии, кривката, криминалот и насилството, внатрешната и надворешната безбедносна состојба, кои се поврзани со конфликти, но исто така и со економскиот развој и со правдата

- Една од главните политички цели на земјата е пристапувањето во ЕУ и според тоа усогласување на сите закони и стратешки документи со ЕУ законодавството и документи.
- **Генерално комплексна состојба во контекст на сите аспекти кои се однесуваат на конфликтот и мирот во земјава, особено во однос на сè уште отворените прашања и спорови со земјите од регионот.**
- Продолжуваат напорите за зајакнување на демократијата и владеењето на правото, вклучително и преку активирање на постоечките контроли на достапност до клучните политички и законодавни прашања.
- Потребни се напори за зајакнување на улогата на Парламентот како форум за конструктивен политички дијалог, особено за реформската агенда на ЕУ

Контекст на конфликт и мир

Општествените тензии, кривката, криминалот и насилството, внатрешната и надворешната безбедносна состојба, кои се поврзани со конфликти, но исто така и со економскиот развој и со правдата

- Една од главните политички цели на земјата е пристапувањето во ЕУ и според тоа усогласување на сите закони и стратешки документи со ЕУ законодавството и документи.
- **Генерално комплексна состојба во контекст на сите аспекти кои се однесуваат на конфликтот и мирот во земјава, особено во однос на сè уште отворените прашања и спорови со земјите од регионот.**
- Продолжуваат напорите за зајакнување на демократијата и владеењето на правото, вклучително и преку активирање на постоечките контроли на достапност до клучните политички и законодавни прашања.
- Потребни се напори за зајакнување на улогата на Парламентот како форум за конструктивен политички дијалог, особено за реформската агенда на ЕУ

Човечката безбедност

физичката безбедност и социоекономската безбедност.

- Родовото насилство останува една од најзначајните манифестации на нееднакви родови односи и дискриминација на жените во земјата.
- Жените и девојките од ромска национална припадност се соочуваат со највисоки стапки на дискриминација, насилство и родова нееднаквост.
- Во 2020 година, земјата постигна умерен напредок во напорите за елиминирање на најлошите форми на детски труд.
- Се зголемува и бројот на убиства и семејно насилство,
- сајбер-криминалот се поглем проблем.

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Ресурси

Пристапот до ресурсите од материјален и нематеријален тип (приход, капитал, здравство и образование, социјални и семејни мрежи и др.) - од суштинско значење за одржување на достоинствен животен стандард, и за обезбедување на услови за напредок и подобрување на животниот стандард на луѓето.

- Според податоците, во 2019 година, стапката на сиромашни лица во Република Северна Македонија изнесувала 21,9 %.
 - Анализирано по типови на домаќинства, стапката на сиромаштијата на домаќинствата составени од двајца возрасни со две издржувани деца во 2019 година е 19,5 %.
 - Според најфреквентниот статус на економска активност, стапката на сиромашни вработени лица е 8,8 %, додека стапката на сиромашни пензионери е 7,8 %.
 - Gini коефициентот (мерказа нееднаквоста во распределбата на приходите) изнесува 30,8 %

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Заклучок од канцелариското истражување

- ✓ **ЕУ-интеграцијата** сè уште претставува **главна цел и сеопфатен приоритет** која ги поддржува развојните цели на земјава
- ✓ Потребно е и **зајакнување на социјалната кохезија** преку реформирање на социјалната заштита, поефективен систем на услуги и поголема поддршка на институциите на пазарот на трудот
- ✓ Родовата структура во политиката е значително подобрена, но потребно е да се работи на политики за **подобрување на напредокот во кариерата и зголемување на уделот на жените** во средното и високото раководство
- ✓ Неопходно е да се изготват одредени механизми за **подобрување на достапноста до работна сила**, особено за квалификувана работна сила - важно е континуирано да се работи на еднаквиот пристап и услови за жените (особено во руралните средини)
- ✓ **Родовото насилство** останува една од најзначајните манифестации на **нееднакви родови односи и дискриминација**
- ✓ Зајакнување на посветеноста за **ефективна јавна испорака и добро владеење**
- ✓ **Фокус на локалните власти**, нивното финансирање, стимулации и капацитети
- ✓ Обезбедување **пристап до одржливо и сигурно снабдување со енергија** и справување со прекумерното загадување на воздухот
- ✓ **Решавање на предизвиците** создадени од тековното **управување со земјиштето и регистрација на правата на сопственост** за да се обезбеди рурален развој

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Четириите димензии на сиромаштијата:

Анализа на внатрешното опкружување

Метод на прибирање и анализа на теренските податоци

1. Анкета на населението (75,7% од рурални средини, а остатокот од 24,3% од урбани средини)
 - **Електронски прашалник** (Microsoft Forms Office 365) и **телефонска поддршка**
 - **Изборот на примерокот и анкетата** ги спроведе **НФФ** во периодот од 1 до 15 февруари 2022 година
2. Целна група
 - **Домаќинства од рурални, но и урбани општини**
3. Прашалник
 - **Дел 1:** Општ дел за опис на испитаниците и домаќинствата
 - **Дел 2:** Опис на првата димензија на сиромаштија - пристап до ресурси на примерокот
 - **Дел 3:** Опис на втората димензија на сиромаштија - ниво на едукација и пристап до образование
 - **Дел 4:** Опис на третата димензија на сиромаштија - пристап до здравствени услуги
 - **Дел 5:** Опис на четвртата димензија на сиромаштија - приходи на домаќинството и пристап до капитал
 - **Дел 6:** Опис на петтата димензија на сиромаштија - пристап до информација и социјален капитал
 - **Затворен тип на прашања:** Повеќе понудени опции или од биномен карактер, но и со давање соодветна оценка за одредена димензија на сиромаштијата, со користење на **Ликертова скала од 1 до 5**
4. **Анализа на податоците**
 - **Дескриптивна анализа**

Општи информации за примерокот

1. Големина на примерокот

- $n = 103$ домаќинства

2. Географски белези на примерокот

- Домаќинствата се распространети во **25 града** и **78 села** што припаѓаат на **37 општини**
- Опфатени се **сите осум плански региони**: 23 домаќинства се наоѓаат во **Југоисточниот регион**, 22 во **Вардарскиот регион**, по 16 домаќинства во Источниот регион и во Југозападниот регион, 15 во Скопскиот регион, 7 во Полошкиот регион, 3 во Пелагонискиот регион и 1 во Североисточниот регион

3. Атрибутивни белези на примерокот

- **Родова застапеност**: **48,5% жени** и **51,5% мажи**
- **Просечната возраст на испитаниците**: **48,8 ± 14,8 години** (21-71 години)
- **Просечната големина на домаќинствата**: **4 членови** (најчесто составени од двајца родители и две деца со незначајни разлики помеѓу руралните и урбаните средини)

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Пристап до образование:

Податоци за примерокот

- ✓ Повеќе од **70%** од домаќинствата немаат пристап до градинка
- ✓ **56%** од населените места во руралните области имаат основно училиште до деветто одделение во нивното село, а останатите имаат само до петто одделение или основното образование го стекнуваат во околните села или градови
- ✓ Кај **28%** од населените места во руралните области, основното училиште е оддалечено повеќе од 1 km, а кај **13%** од нив и повеќе од 5 km

Степен на образование						
Село (n=78)						
Основно образование	19	11	8	21	10	11
Средно образование	49	23	26	30	17	13
Специјализација или вишо образование	0	0	0	1	1	0
Високо образование	9	3	6	6	3	3
Без одговор	1	1	0	19	7	12
Град (n=25)						
Основно образование	2	2	0	5	4	1
Средно образование	14	6	8	10	5	5
Специјализација или вишо образование	1	0	1	1	0	1
Високо образование	8	4	4	3	1	2
Без одговор	0	0	0	6	2	4

Оценка на здравствената состојба:

Податоци за примерокот

Лекарска посета за превентивен здравствен преглед во последните 12 месеци:

- ✓ Поголема зачестеност на испитаниците од руралните средини
- ✓ Без разлика дали живеат во град или село, женските испитаници почесто се консултирале лекар за својата здравствена состојба

Оценка на здравјето	Населено место	Многу добро	Релативно добро	Не добро
Вкупно	Град	32%	60%	8%
	Село	5%	78%	17%
Жени	Град	17%	67%	16%
	Село	3%	74%	24%
Мажи	Град	46%	54%	0%
	Село	8%	83%	9%

Загрижувачки е наодот дека многу мал дел од примерокот што го претставува руралното население, смета дека е во многу добро здравје

Поголем е процентот на жени од мажи, особено оние што живеат на село, коишто сметаат дека нивното здравје не е добро

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Пристап до здравствени услуги:

Податоци за примерокот

Искусен проблем при пристапот до основни медицински услуги	Населено место	ДА	НЕ	Без одговор
Вкупно	Град	36%	64%	0%
	Село	26%	73%	1%
Жени	Град	50%	50%	0%
	Село	34%	66%	0%
Мажи	Град	23%	77%	0%
	Село	18%	80%	2%

Не е мал процентот на испитаници што се соочуваат со **проблем при пристапот до основни медицински услуги**

Пристапот до основни медицински услуги е **поограничен за жените**, особено оние коишто живеат во **град**, иако сите испитаници го делат мислењето дека пристапот до здравствени услуги е еднаков за мажите и жените.

- ✓ Најблиската здравствена установа најчесто е оддалечена **1 km** од населеното место
- ✓ Кај **23%** од примерокот што живее во **руралните средини**, најблиската здравствена установа се наоѓа на **10 или повеќе километри** од населеното место
- ✓ Само **22%** од примерокот е во состојба да издвои дополнителни парични средства за медицински услуги во **приватни здравствени установи**
- ✓ Само **3%** од испитаниците сметаат дека **најблиската здравствена установа** не ги нуди сите основни медицински услуги

Приходи на домаќинствата:

Податоци за примерокот

Структура на основен приход на домаќинствата

Основен извор на приходи:

- ✓ **Земјоделска активност: 76%** од домаќинствата
 - ✓ **Не постојат големи разлики** помеѓу населението во **рурални и урбани средини**
 - ✓ **18%** од нив се занимаваат **само со земјоделство** (почест е примерот кај руралното население)
 - ✓ **69%** од домаќинствата го дополнуваат приходот со субвенции
 - ✓ **28%** од домаќинствата воопшто **не се занимаваат со земјоделство**
- ✓ **Вработени за редовна плата: 25%** од домаќинствата
 - ✓ **Најголем дел** од овие членовите на домаќинствата работат **во фабрика**, неколку во државна администрација и др.
- ✓ **Пензија: 28%** од домаќинствата
- ✓ **Додаток за нега на трето лице: 12%** од домаќинствата

Пристап до капитал: Податоци за примерокот

Кредитна активност на домаќинствата:

- ✓ Само **5%** од домаќинствата **користат кредит**
 - ✓ **Слабата задолженост** преку кредит **не е резултат на ограничувањата** на домаќинствата да користат кредит: **94%** од домаќинствата сметаат дека не се соочуваат со ограничувања во пристапот до кредит
- ✓ Околу **10%** од домаќинствата биле **приморани да позајмат пари**
 - ✓ **Заеми од други даватели** на заем (исклучувајќи ги банките): **Најмногу користеле брзи кредити**, а мал дел од нив земале заеми од роднини и пријатели

Ресурси	Село		Град	
	ДА	НЕ	ДА	НЕ
Дали домаќинството поседува недвижен имот?	94%	6%	88%	12%
Дали домаќинството поседува друг вид на имот?	77%	23%	84%	16%

Инфраструктура за притока до капитал:

Оценка	Состояние на патна мрежа до најблизок финансиски центар		Мобилна телефонска мрежа		Домашна интернет мрежа		Мобилна интернет мрежа 3-4 G	
	Село	Град	Село	Град	Село	Град	Село	Град
Многу лоша	4%	8%	0%	4%	1%	4%	0%	4%
Лоша	5%	0%	3%	0%	1%	0%	3%	0%
Ниту лоша, ниту добра	14%	16%	9%	0%	9%	0%	8%	0%
Добра	69%	48%	72%	44%	58%	48%	72%	44%
Многу добра	8%	12%	15%	12%	40%	40%	14%	40%
Без одговор	0%	16%	0%	44%	8%	8%	4%	12%

Источен и Југоисточен регион

Источен регион

Источен и Југоисточен регион

Источен регион

Југоисточен регион

Источен регион

Југозападен, Пелагониски и Вардарски регион

Југозападен, Пелагониски и Вардарски регион

Југозападен, Пелагониски и Вардарски регион

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Земјоделство и пристап до пазари:

Податоци за примерокот

Правна форма на земјоделското стопанство

Евидентиран земјоделски производител	37%
Земјоделско претпријатие (ДООЕЛ, ДОО и сл.)	4%
Индивидуално земјоделско стопанство (ИЗ)	7%
Нерегистриран земјоделски производител	16%
Регистриран земјоделски производител преку ПИОМ	11%
Без одговор и домаќинства што не се занимаваат со земјоделство	26%

Носители на земјоделското стопанство:

- ✓ Кај 56% од домаќинствата, сопрузите се носители
- ✓ Кај 23% од домаќинствата, сопругите се носители
- ✓ Исклучително е мал процентот на деца (млади наследници на фармата) што се носители

Учество на земјоделството во приходната структура на домаќинствата:

- ✓ Само на 17% од земјоделските стопанства единствен приход им е земјоделството
- ✓ 11% остваруваат 40-50% приходи од земјоделството
- ✓ 19% остваруваат само 30% приходи од земјоделството
- ✓ 16% од нив остваруваат <30% приходи од земјоделството
- ✓ Повеќе од 60% од земјоделските стопанства остваруваат поголем годишен приход од 1.300.000 МКД

- ✓ Поделено е мислењето во примерокот во однос на тоа дали земјоделското стопанство се соочува со проблеми при откупот на земјоделските производи
- ✓ Генерално не се задоволни од реализираната профитна маржа: Повеќе од 50% од примерокот смета дека земјоделството не обезбедува доволно приходи за опстанок на домаќинството, потребни се дополнителни приходи за тоа да може да се опстане

Инфраструктура за пристап до пазари:

Податоци за примерокот

Состојба на патната мрежа до најблискиот откупувач	
Многу лоша	7%
Лоша	11%
Ниту лоша ниту добра	29%
Добра	16%
Многу добра	11%
Без одговор и домаќинства што не се занимаваат со земјоделство	26%

Југоисточен, Источен, Полошки,
Пелагониски регион

Оддалеченост на откупните центри:

- ✓ Генерално се наоѓаат многу блиску до населените места
- ✓ Кај 12% од примерокот, најблискиот откупувач е оддалечен 10 или повеќе километри од домаќинството

Југозападен и
Вардарски регион

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Пристап до информации и социјален капитал: Податоци за примерокот

Ограничувања при пристап до информации:

- ✓ Само кај **23%** од примерокот, најблиската канцеларија на МЗШВ и АПРЗ е оддалечена ≤ 3 km од населено место
- ✓ Кај **34%** од примерокот, најблиската канцеларија на МЗШВ и АПРЗ е оддалечена ≥ 10 km од населено место

Ниво на здружување:

- ✓ Членови на невладина организација: **41%** од домаќинствата
 - ✓ Земјоделски здруженија: **35%** од домаќинствата
- ✓ Членови на задруга: **6%** од домаќинствата

Ниво на социјален капитал:

- ✓ Само **13%** од примерокот ги посетува роднините и пријателите многу често
- ✓ Повеќе од **50%** од примерокот воопшто не ги посетува членовите од своето пошироко семејство и пријателите
 - ✓ Најчесто поради болест и изнемоштеност или поради недостатокот на време заради платени работни обврски

Социјалниот капитал е поизразен во руралните средини

Ниво на сиромаштија во земјава:

Перспектива на примерокот

Југозападен регион: **100%** (16)

Скопски регион: **93%** (15)

Југоисточен регион: **87%** (23)

Полошки регион: **86%** (7)

Источен регион: **75%** (16)

Вардарски регион: **68%** (22)

Пелагониски регион: **67%** (3)

Североисточен регион: **100%** (1)

Домаќинство од 1 член: **100%** (5)

Домаќинство од 2 члена: **87%** (13)

Домаќинство од 3 члена: **76%** (17)

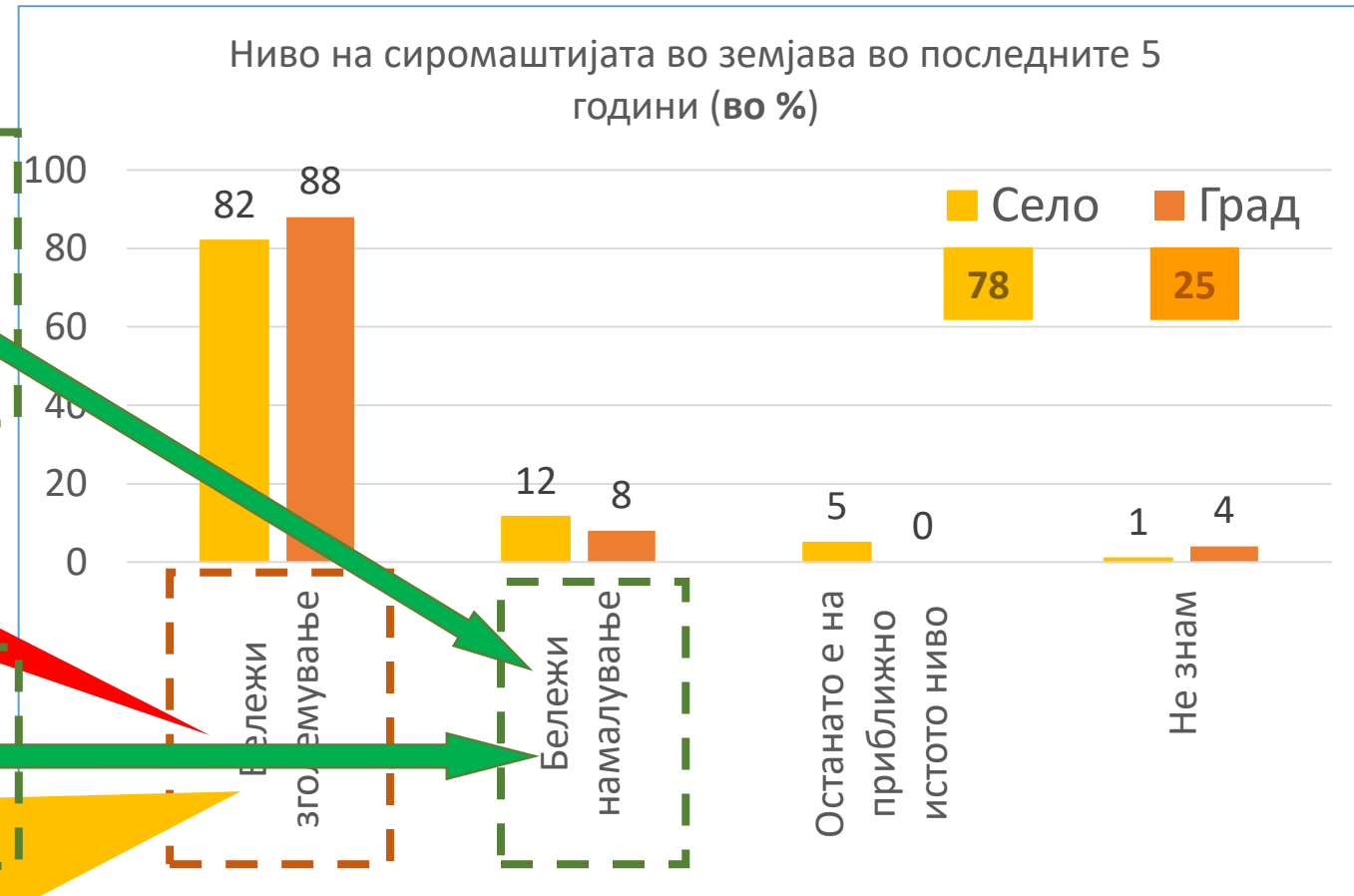
Домаќинство од 4 члена: **85%** (26)

Домаќинство од 5 члена: **83%** (24)

Домаќинство од 6 члена: **73%** (11)

Домаќинство од 7 члена: **100%** (3)

Домаќинство од 8 члена: **100%** (2)

Ниво на сиромаштија на домаќинството: Перспектива на примерокот

Не знам

- ✓ Село: 0%
- ✓ Град: 4%

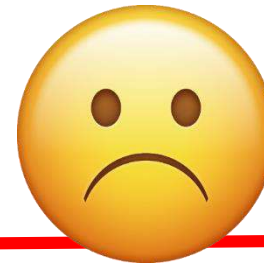
Многу повисоко ниво на приходи

- ✓ Село: 3%
- ✓ Град: 12%

Малку повисоко ниво од работ

- ✓ Село: 50%
- ✓ Град: 48%

На раб на егзистенција

- ✓ Село: 41%
- ✓ Град: 36%

Малку пониско ниво од работ

- ✓ Село: 3%
- ✓ Град: 0%

Многу пониско ниво од работ

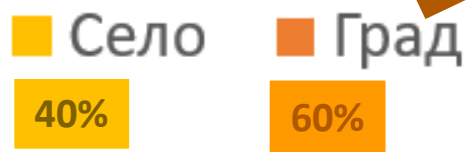
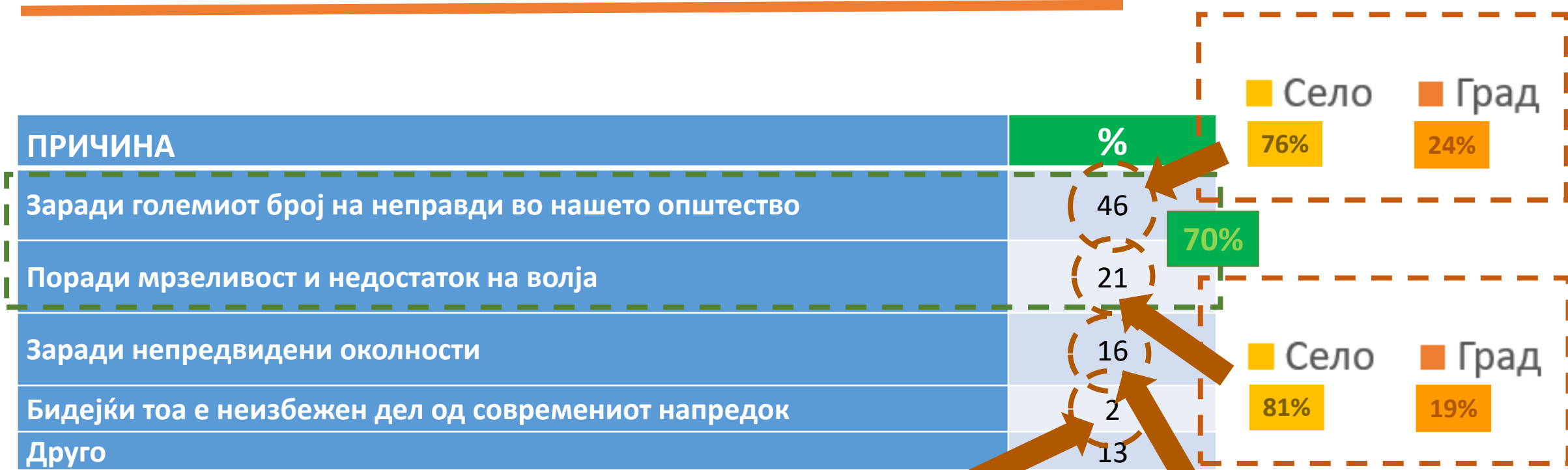
- ✓ Село: 4%
- ✓ Град: 0%

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Причини за појава на сиромаштија: Перспектива на примерокот

Појава на сиромаштија од аспект на повеќедимензионална перспектива: Перспектива на примерокот

Кај најголем дел од примерокот, домаќинствата се чувствувале изолирани и отсечени од општеството поради:

Недостапност на државни услуги

Работни обврски

Останати причини се наведени како споредни:

- ✓ Обврски за грижа за деца
- ✓ Други обврски за грижа
- ✓ Немање сопствен превоз
- ✓ Недостапен или скап јавен превоз
- ✓ Недостаток на пријатели или семејство
- ✓ Дискриминација поврзана со попреченост, итн.

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Проценка на ризик од сиромаштија: Перспектива на примерокот

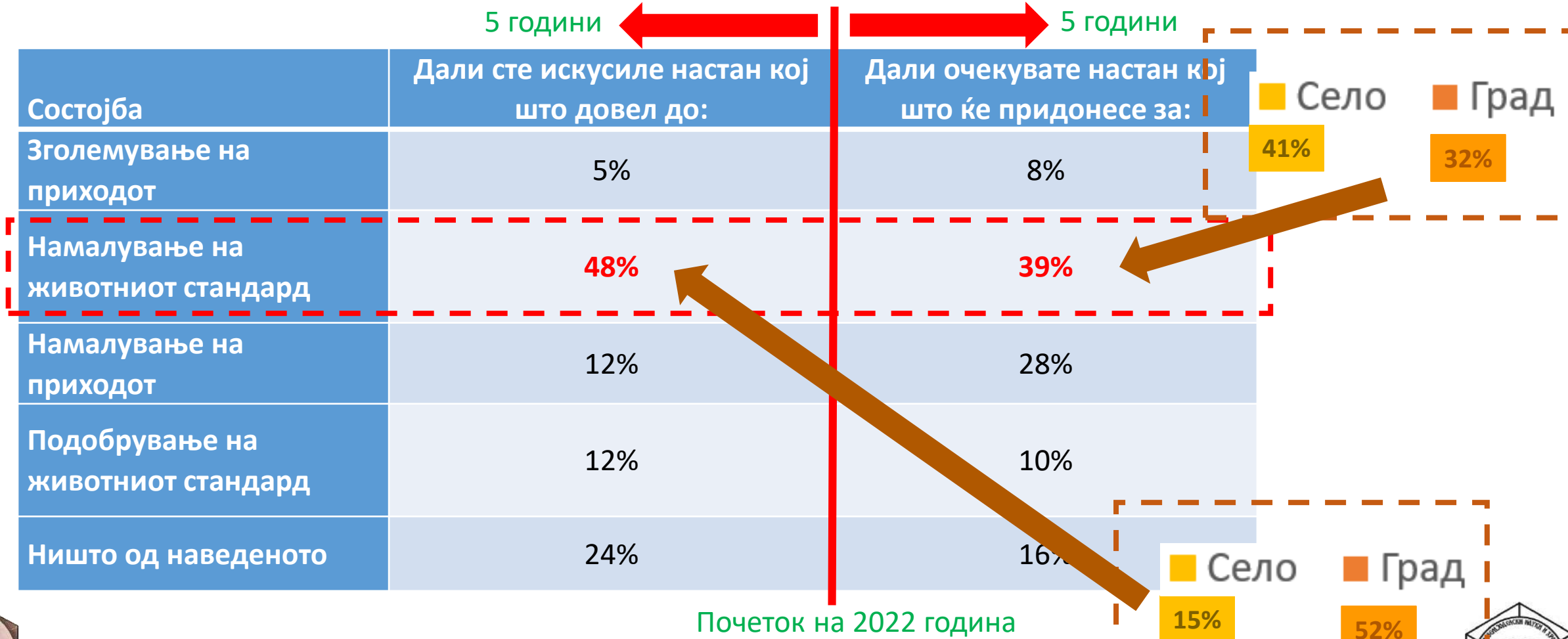
Дали домаќинството е во ризик од сиромаштија?	НЕ	ДА
Село	67%	33%
Град	71%	29%

Дали домаќинството некогаш било исклучено или приморано да штеди за режиски трошоци?	НЕ	ДА
Село	78%	22%
Град	84%	16%

- ✓ Село:
 - ✓ Струја
 - ✓ ТВ
 - ✓ Интернет
 - ✓ Топлинска енергија
- ✓ Град:
 - ✓ ТВ
 - ✓ Интернет
 - ✓ Струја

Проценка на промени во економската состојба на домаќинствата: Перспектива на примерокот

Национална Федерација на Фармери
НФФ - Заедно до Успех

Заклучок од теренското истражување

Генерално се совпаѓа и ги потврдува податоците добиени од секундарни извори

✓ ОБРАЗОВАНИЕ:

- ✓ Основното и средното образование се задолжителни, па најголем дел од примерокот имаат завршено средно образование, освен во **руралните средини** каде **значителен дел од испитаниците и нивните сопружници имаат завршено само основно образование**
- ✓ **Инфраструктурата и капацитетите на образовните институции не се задоволителни**

✓ ЗДРАВСТВО:

- ✓ Пристапот до основни медицински услуги е **поограничен за жените**

✓ ЗЕМЈОДЕЛСТВО И ПРИХОДИ:

- ✓ Земјоделството **не претставува доволен приход** за домаќинствата, а останатите платени вработувања се исто така **нискодоходовни**
- ✓ **Жените и младите** наследници на стопанството многу **ретко се носители** на земјоделското стопанство
- ✓ Пристапот до земјоделски пазари е на средно ниво, но остварената **профитна маржа е ниска**

✓ ИНФОРМАЦИИ И СОЦИЈАЛЕН КАПИТАЛ:

- ✓ **Социјалниот капитал** е сè уште на **многу ниско ниво**, а пандемијата значително придонесе до оттуѓување на луѓето дури и во рамките на семејството
- ✓ Луѓето се чувствуваат **изолирано и отсечено од општеството** поради **работните обврски и недостапноста на државните услуги**
- ✓ **Мала е довербата** во институциите и различните видови здруженија

✓ ОЦЕНКА НА СИРОМАШТИЈАТА:

- ✓ Чувството на испитаниците е дека **нивото на сиромаштија во земјава бележи зголемување** во последните пет години и дека таа ситуација **нема да се подобри во блиска иднина**
- ✓ Значителен дел сметаат дека се **на работ на егзистенција**
- ✓ **Сиромаштијата** во земјава се идентификува дека произлегува од **големиот број неправди во нашето општество**

